

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

Г.І. Базецька

**ПРОГРАМА І РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ФІНАНСИ ПІДПРИЄМСТВ»**

(для студентів 4 курсу заочної форми навчання ФПО і ЗН
напряму підготовки 0501 – Економіка і підприємництво, спеціальностей -
Економіка підприємства, Облік і аудит)

Харків – ХНАМГ – 2009

Програма і робоча програма навчальної дисципліни «Фінанси підприємств» (для студентів 4 курсу заочної форми навчання освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавр, напряму підготовки 0501 – «Економіка і підприємництво», спеціальностей – «Економіка підприємства» та «Облік і аудит»). / Укл.: Г.І. Базецька; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва.– Х.: ХНАМГ, 2009. – с. 27

Програма побудована за вимогами кредитно-модульної системи організації навчального процесу і узгоджена з орієнтовною структурою змісту навчальної дисципліни, рекомендованою Європейською Кредитно-Трансферною Системою (ECTS).

Рекомендована для студентів економічних спеціальностей.

Рецензент: д.е.н., проф. Ачкасов А.Є.

Затверджено на засіданні кафедри економіки підприємств міського господарства, протокол № 1 від 03.09.2009 р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
1. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	5
1.1. Мета, предмет та місце дисципліни.....	5
1.2. Інформаційний обсяг (зміст) дисципліни.....	6
1.3. Освітньо-кваліфікаційні вимоги.....	8
1.4. Рекомендована основна навчальна література.....	8
1.5. Анотація програми навчальної дисципліни.....	10
2. РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	12
2.1. Структура навчальної дисципліни.....	12
2.2. Тематичний план навчальної дисципліни.....	12
2.3. Розподіл часу за модулями і змістовими модулями та форми на- вчальної роботи студента.....	16
2.4. Розподіл часу самостійної навчальної роботи студента.....	18
2.5. Засоби контролю та структура залікового кредиту.....	20
2.6. Методи та критерії оцінювання знань.....	21
2.7. Інформаційно-методичне забезпечення.....	23

ВСТУП

Становлення в Україні ринкової інфраструктури суттєво змінює економічне, інформаційне і правове середовище функціонування підприємств, зміст їхньої фінансової діяльності.

Загальновідомо, що фінанси підприємств є основою фінансової системи країни, тому вихід України з економічної кризи безпосередньо пов'язаний з поліпшенням фінансового стану суб'єктів господарювання всіх форм власності в усіх сферах діяльності.

За цих умов необхідна сучасна, адекватна ринковій економіці, організація фінансової діяльності кожного підприємства, а отже, підготовка фахівців з фінансів, що мають глибокі теоретичні і практичні знання, можуть узагальнити наявний досвід країн з розвинутою ринковою економікою, розробити план дій щодо поліпшення фінансового стану підприємств.

Підготовка фахівців, обізнаних із фінансовою діяльністю підприємств за нових умов господарювання, потребує вивчення навчальної літератури, яка б урахувала специфіку перехідного періоду української економіки, законодавче і правове поле, в якому працюють вітчизняні підприємства.

Програма курсу відповідає типовій навчальній програмі дисципліни «Фінанси підприємств», яку включено в нормативну частину навчальних планів підготовки бакалаврів з економіки і підприємництва.

У курсі розкрито: сутність фінансів підприємств, зміст і організацію фінансової діяльності підприємств; формування і розподіл прибутку, оподаткування підприємств; організацію грошових розрахунків і кредитування підприємств; організацію оборотних коштів і фінансове забезпечення відтворення основних засобів; фінансове планування, аналіз фінансового стану, проведення фінансової санації підприємств.

Таким чином, вивчення даної дисципліни формує в майбутніх фахівців систему поглядів і знань, що згодом допоможуть їм у вивченні різних економічних процесів.

Приєднання України до Болонського процесу передбачає впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу (КМСОНП), яка є українським варіантом ECTS. Програма побудована за вимогами кредитно-модульної системи організації навчального процесу.

Програма навчальної дисципліни розроблена на основі:

Освітньо-кваліфікаційна характеристика бакалавра спеціальностей 6.050100 «Економіка підприємства» та 6.050100 «Облік і аудит» (галузевий стандарт вищої освіти, 2004 р.);

Освітньо-професійна програма підготовки бакалавра, спеціаліста і магістра напряму 0501 – „Економіка і підприємництво” (галузевий стандарт вищої освіти, 2002 р.);

Навчальний план підготовки бакалавра за спеціальностями 6.050100 «Економіка підприємства» 6.050100 «Облік і аудит» напряму підготовки 0501 „Економіка та підприємництво”, 2003 р.).

Програма ухвалена кафедрою економіки підприємств міського господарства, протокол № 1 від 03.09.2009 р. та Вченою радою факультету Післядипломної освіти та заочного навчання (протокол № 1 від 4 вересня 2009 р.).

1. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Мета, предмет та місце дисципліни

Мета вивчення: формування системи базових знань з теорії і практики фінансових відносин суб'єктів господарювання, формування фінансових ресурсів, фінансового планування, організації фінансової діяльності підприємств..

Завдання вивчення: визначення сутності й функцій фінансів підприємств, фінансових ресурсів та джерел їх формування; організації фінансів підприємств; набуття навиків фінансових розрахунків; оволодіння методами фінансового планування; оцінювання фінансового стану, санації підприємств.

Предмет вивчення у дисципліні: система фінансово-економічних відносин, які виникають у процесі поточної та інвестиційної діяльності суб'єктів господарювання.

Таблиця 1.1 - Місце дисципліни в структурно-логічній схемі підготовки фахівця

Дисципліни, що передують вивченню даної дисципліни	Дисципліни, вивчення яких спирається на дану дисципліну
1) гроші та кредит; 2) фінанси.	1) фінансове планування та прогнозування; 2) фінансовий менеджмент; 3) фінансове планування діяльності бюджетних установ; 4) оподаткування; 5) фінансовий аналіз.

1.2. Інформаційний обсяг (зміст) дисципліни

Модуль 1.

ФІНАНСИ ПІДПРИЄМСТВ

(3,0 / 108)

Змістові модулі (ЗМ):

ЗМ 1.1. Сутність та основи функціонування фінансів підприємств.

Обов'язкові укрупнені навчальні елементи

1. Основи фінансів підприємств.
2. Організація грошових розрахунків підприємств.
3. Грошові надходження підприємств

ЗМ 1.2. Принципи формування доходів та організація витрат підприємств.

Обов'язкові укрупнені навчальні елементи

1. Формування і розподіл прибутку.
2. Оподаткування підприємств.

ЗМ 1.3. Формування фінансових ресурсів підприємства.

Обов'язкові укрупнені навчальні елементи

1. Обігові кошти.
2. Кредитування підприємств.
3. Фінансове забезпечення відтворення основних засобів

ЗМ 1.4. Аналіз фінансового стану підприємства.

Обов'язкові укрупнені навчальні елементи

1. Оцінювання фінансового стану підприємств.
2. Фінансове планування на підприємствах.

ЗМ 1.5. Оцінювання критичності стану підприємства.

Обов'язкові укрупнені навчальні елементи

1. Фінансова санація підприємств

1.3. Освітньо-кваліфікаційні вимоги

Вміння та знання (за рівнями сформованості)	Сфери діяльності (виробнича, соціально-виробнича, соціально-побутова)	Функції діяльності у виробничій сфері (проектувальна, організаційна, управлінська, виконавська, технічна, інші)
Репродуктивний рівень: Ураховувати основні фінансово-економічні процеси, що відбуваються в процесі фінансово-господарчої діяльності підприємства у професійній діяльності.	Виробнича	Управлінська
Алгоритмічний рівень: Формувати й обробляти необхідну інформаційну базу щодо фінансового планування на підприємстві, формування його активів та пасивів, проведення аналізу фінансово-господарської діяльності	Виробнича	Управлінська
Евристичний рівень: На основі аналізу сучасної економічної ситуації в Україні, використовуючи класифікацію економічних явищ, визначати оптимальну стратегію підприємства	Виробнича	Управлінська

1.4. Рекомендована основна навчальна література

1. Большаков С. В. Финансы предприятий: теория и практика: Учебник. — М.: Книжный мир, 2005. — 617с.
2. Брюховецька Наталя Юхимівна. Фінанси підприємств: навч. посібник / Донецький ун-т економіки та права. Кафедра фінансів. — Донецьк : ДонУЕП, 2006. — 215с.
3. Гончаров Валентин Миколайович, Непочатов Сергій Іванович, Пчелинська Ганна Володимирівна, Путінцев Анатолій Васильович. Фінанси пі-

дприємств: Навч. посіб. / Східноукраїнський національний ун-т ім. Володимира Даля. — Донецьк : ТОВ "Альматео", 2006. — 185с.

4. Гребельный Виктор Иванович. Финансы предприятий: Учеб. пособие / Європейський ун-т. — 2-е изд. с изм. и доп. — К. : Издательство Європейского университета, 2004. — 232с.

5. Гриньова Валентина Миколаївна, Коюда Віра Олексіївна. Фінанси підприємств: Навч. посіб. / Харківський держ. економічний ун-т. — 3.вид., перероб., доп. — Х. : ВД "ІНЖЕК", 2004. — 432с.

6. Кузенко Тетяна Борисівна, Кузькін Євген Юрійович, Сабліна Наталія Вікторівна. Фінанси підприємств: конспект лекцій для студ. усіх спец. всіх форм навчання / Харківський національний економічний ун-т. — Х. : ВД "ІНЖЕК", 2007. — 168с.

7. Лайко Петро Афанасійович, Мних Микола Володимирович. Фінанси підприємств: Підручник для студ. вузів / Академія муніципального управління. — К. : Знання України, 2004. — 428с.

8. Лігоненко Лариса Олександрівна, Гуляєва Наталія Миколаївна, Гринюк Наталія Андріївна, Ситник Галина Вікторівна, Докієнко Лариса Миколаївна. Фінанси підприємства: Підручник / Київський національний торговельно- економічний ун-т. — К., 2007. — 491с.

9. Поддєрьогін Анатолій Микитович, Білик Марія Дмитрівна, Буряк Леонід Дмитрович, Булгакова С. О., Куліш А. П. Фінанси підприємств: Підручник / Київський національний економічний ун-т ім. Вадима Гетьмана / Анатолій Микитович Поддєрьогін (наук.ред.). — 6.вид., перероб. та доп. — К. : КНЕУ, 2006. — 552с.

10. Потій Ванда Зіновіївна, Бабяк Наталія Дмитрівна, Жолнерчик Ганна Юріївна, Вакуленко Є. В., Невмержицький Я. І. Фінанси підприємств: тести, задачі, методичні рекомендації: Навч. посіб. / Київський національний економічний ун-т / Ванда Зіновіївна Потій (ред.). — К. : КНЕУ, 2005. — 244с.

11. Слав`юк Ростислав Анатолійович. Фінанси підприємств: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Національний банк України; Університет банківсь-

кої справи. — К. : УБС НБУ, 2007. — 550с.

12. Фінанси підприємств: Підручник /А.М. Поддєрьогін, М.Д. Білик, Л.Д. Буряк та ін.; Кер. кол. авт. і наук. ред. проф. А.М. Поддєрьогін. – 5-те вид., перероб. та допов. – К.: КНЕУ, 2005. – 546 с.

1.5. Анотація програми навчальної дисципліни ФІНАНСИ ПІДПРИЄМСТВ

Мета вивчення: формування системи базових знань з теорії і практики фінансових відносин суб'єктів господарювання, формування фінансових ресурсів, фінансового планування, організації фінансової діяльності підприємств.

Завданням цієї дисципліни є вивчення сутності й функцій фінансів підприємств, фінансових ресурсів та джерел їх формування; організації фінансів підприємств; набуття навиків фінансових розрахунків; оволодіння методами фінансового планування; оцінювання фінансового стану, санації підприємств.

Предмет вивчення у дисципліні: система фінансово-економічних відносин, які виникають у процесі поточної та інвестиційної діяльності суб'єктів господарювання.

Змістові модулі: сутність та основи функціонування фінансів підприємств; принципи формування доходів та організація витрат підприємств; формування фінансових ресурсів підприємства; аналіз фінансового стану підприємства; оцінювання критичності стану підприємства.

ФИНАНСЫ ПРЕДПРИЯТИЙ

Цель изучения: формирование системы базовых знаний по теории и практике финансовых отношений субъектов ведения хозяйства, формированию финансовых ресурсов, финансовому планированию, организации финансовой деятельности предприятий.

Задачей данной дисциплины является изучение сущности и функций фи-

нансов предприятий, финансовых ресурсов и источников их формирования; организации финансов предприятий; приобретение навыков финансовых расчетов; овладение методами финансового планирования; оценивание финансового состояния, санации предприятий.

Предмет изучения в дисциплине: система финансово-экономических отношений, возникающих в процессе текущей и инвестиционной деятельности субъектов ведения хозяйства.

Смысловые модули: сущность и основы функционирования финансов предприятий; принципы формирования доходов и организация расходов предприятий; формирование финансовых ресурсов предприятия; анализ финансового состояния предприятия; оценивание критичности состояния предприятия.

FINANCES of ENTERPRISES

Purpose of study: forming of the system of base knowledge on a theory and practice of financial relations of subjects of economies, forming of financial resources, financial planning, organization of financial activity of enterprises.

The task of this discipline is a study of essence and functions of finances of enterprises, financial resources and sources of their forming; organizations of finances of enterprises; acquisition of skills of financial arrangements; capture the methods of the financial planning; evaluation of the financial state, making healthy of enterprises.

The article of study is in discipline: system of financially economic relations, arising up in the process of current and investment activity of subjects of economies.

Semantic modules: essence and bases of functioning of finances of enterprises; principles of forming of profits and organization of charges of enterprises; forming of financial resources of enterprise; analysis of the financial state of enterprise; evaluation of criticism of the state of enterprise.

2. РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Структура навчальної дисципліни

Заочна форма навчання

Призначення: підготовка спеціалістів	Напрямок, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів, відповідних ECTS – 3,0 Модулів – 1, КР Змістових модулів – 5 Загальна кількість годин – 108 КР	Напрямок 0501 «Економіка і підприємництво» Спеціальності: 6.050100 – «Економіка підприємства» 6.050100 – «Облік і аудит» Освітньо-кваліфікаційний рівень: Бакалавр	Вибіркова Рік підготовки: 4-й Семестр: 8-й Лекції – 8 год. Практичні – 4 год. Самостійна робота – 96 год. (в тому числі КР – 30 год.) Вид підсумкового контролю - іспит

Примітка: співвідношення кількості годин аудиторних занять і самостійної роботи становить 10% до 90%.

У процесі навчання студенти отримують необхідні знання під час проведення аудиторних занять: лекційних, практичних. Найбільш складні питання винесено на розгляд і обговорення під час практичних занять. Також велике значення в процесі вивчення і закріплення знань має самостійна робота студентів. Усі ці види занять розроблені відповідно до положень Болонської декларації.

2.2. Тематичний план навчальної дисципліни

Тематичний план дисципліни «Фінанси підприємств» складається з п'яти змістових модулів, кожен з яких поєднує в собі відносно окремий самостійний блок дисципліни, який логічно пов'язує кілька навчальних елементів дисципліни за змістом і взаємозв'язками.

Навчальний процес здійснюється в таких формах: лекційні, практичні заняття, самостійна робота студента.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

ЗМ 1.1. Сутність та основи функціонування фінансів підприємств

Тема 1. Основи фінансів підприємств.

Принципи і форми підприємництва. Підприємство: ціль діяльності та види. Зміст комерційної таємниці. Сутність фінансів підприємств. Принципи організації фінансів підприємств. Грошові відносини, що виникають у процесі створення і функціонування підприємства. Функції фінансів підприємств. Сутність фінансових ресурсів підприємств. Склад фінансових ресурсів підприємств. Система керування фінансами на підприємстві. Фінансові ризики. Зміст фінансової роботи на підприємстві, її задачі. Організація фінансової роботи на підприємствах. Фінансові інструменти і фінансові методи.

Тема 2. Організація грошових розрахунків підприємств.

Сутність і значення грошових розрахунків в діяльності підприємства. Порядок відкриття підприємством грошових рахунків в банку. Форми безготівкових розрахунків. Застосування на підприємствах готівково-грошових розрахунків. Розрахунково-платіжна дисципліна та санкції в системі грошових розрахунків.

Тема 3. Грошові надходження підприємств.

Характеристика та склад грошових надходжень підприємства. Виторг від реалізації продукції, робіт та послуг. Використання виторгу від реалізації продукції. Грошові надходження від фінансово-інвестиційної діяльності та інші позареалізаційні доходи. Формування та розподіл валового та чистого доходу.

ЗМ 1.2. Принципи формування доходів та організація витрат підприємств

Тема 4. Формування і розподіл прибутку.

Економічна сутність прибутку. Прибуток як результат фінансово-господарської діяльності підприємства. Види прибутку. Прибуток від реалізації продукції та його формування. Управління формуванням прибутку. Розподіл прибутку та його використання. Формування грошових фондів підприємства з чистого прибутку. Рентабельність і її види.

Тема 5. Оподаткування підприємств.

Оподаткування прибутку підприємства. Розрахунок бази оподаткування. Податок з прибутку громадян. Оподаткування ПДВ. Нарахування та сплата непрямих податків підприємством: акцизний збір та мито. Особливості нарахування і сплати комунального податку. Сплата збору в Пенсійний фонд України: особливості нарахування. Сплата внеску в Фонд соціального страхування у зв'язку з тимчасовою стратою працездатності. Збір в Фонд загального державного соціального страхування України на випадок безробіття. Збір в Фонд соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України. Спрощена система оподаткування.

ЗМ 1.3. Формування фінансових ресурсів підприємства

Тема 6. Обігові кошти.

Сутність оборотних активів, їх склад і структура. Організація оборотних активів і джерела їхнього формування. Загальний порядок нормування власних оборотних активів підприємств. Розрахунок нормативу власних оборотних активів на сировину, основні матеріали і напівфабрикати. Розрахунок нормативу власних оборотних активів на запаси палива. Розрахунок нормативу власних оборотних активів на допоміжні матеріали. Розрахунок нормативу власних оборотних активів на запаси тари. Розрахунок нормативу власних оборотних активів на запасні частини для ремонту. Розрахунок нормативу власних оборотних активів на запаси малоцінних та швидкозношуваних предметів. Розрахунок нормативу власних оборотних активів на незавершене виробництво. Розрахунок нормативу власних оборотних активів на запаси готової продукції. Розрахунок нормативу власних оборотних активів на витрати майбутніх періодів. Розрахунок нормативу власних оборотних активів економічним методом. Визначення сукупного нормативу власних оборотних активів і джерел його покриття. Показники використання оборотних активів і їхній розрахунок. Контроль за використанням оборотних активів.

Тема 7. Кредитування підприємств.

Особливості індивідуального кругообігу коштів та потреба в запозичених коштах. Визначення потреби в запозичених коштах. Особливості банківського кредиту для підприємств. Особливості комерційного (товарного) кредиту. Сутність та значення державного кредиту для підприємств, умови його надання. Умови надання лізингового кредиту.

Тема 8. Фінансове забезпечення відтворення основних засобів.

Поняття та джерела відтворення основних фондів. Знос та амортизація основних фондів. Методи нарахування амортизації для цілей бухгалтерського обліку. Методи нарахування амортизації для цілей податкового обліку. Порядок нарахування амортизації на основні засоби. Капітальні вкладення і джерела їх фінансування. Види ремонту основних фондів. Капітальний та поточний ремонт основних фондів. Модернізація основних фондів. Фінансове забезпечення ремонту та модернізації основних фондів.

ЗМ 1.4. Аналіз фінансового стану підприємства

Тема 9. Оцінювання фінансового стану підприємств.

Оцінка фінансового стану підприємства, її необхідність та значення. Показники фінансового стану підприємства. Інформаційне забезпечення оцінки фінансового стану підприємства. Форми фінансової звітності на підприємстві: принципи їх складання, періодичність складання. Показники ліквідності та методика її визначення. Складання системи нерівностей, що характеризує абсолютно ліквідний баланс. Групування активів балансу за ступенем ліквідності. Групування пасивів балансу за ступенем строковості погашення. Показники платоспроможності та їх оцінка. Система показників фінансової стійкості підприємства, методика їх розрахунку та оцінки.

Тема 10. Фінансове планування на підприємствах.

Сутність та методи прогнозування тенденцій розвитку ринку, на якому функціонує підприємство. Ціль фінансового прогнозування. Прогнозування тенденцій розвитку діяльності підприємства із застосуванням ПЕВМ. Зміст, задачі та методи фінансового планування на підприємствах. Нормативний метод

планування. Метод коефіцієнтів. Балансовий метод. Побудова моделей, які дозволяють структурувати та ідентифікувати взаємозв'язок між показниками, що характеризують фінансову діяльність підприємства: описові, предикативні та нормативні моделі. Фінансовий план та порядок його складання. Місце бізнес-планування в системі фінансового планування діяльності підприємства. Складові частини бізнес-плану. Значення та зміст оперативного фінансового плану.

ЗМ 1.5. Оцінювання критичності стану підприємства

Тема 11. Фінансова санація підприємств.

Економічна сутність санації та порядок її проведення. Фінансові джерела санації підприємства. Економіко-правові аспекти санації і банкрутства суб'єктів господарювання. Державна фінансова підтримка санації підприємства. Розробка проекту фінансового оздоровлення підприємства.

2.3. Розподіл часу за модулями і змістовими модулями та форми навчальної роботи студента

Таблиця 2.1- Розподіл часу за модулями і змістовими модулями
(заочне навчання)

Модулі (семестри) та змістові модулі	Всього, кредит/годин	Форми навчальної роботи			
		Лекц.	Сем., пр.	Лаб.	СРС
Модуль 1	3,0/108	8	4		96
ЗМ 1. Сутність та основи функціонування фінансів підприємств	0,5/18	2	-	-	16
ЗМ 2. Принципи формування доходів та організація витрат підприємств	0,5/18	2	-	-	16
ЗМ 3. Формування фінансових ресурсів підприємства	0,5/18	2	-	-	16
ЗМ 4. Аналіз фінансового стану підприємства	1/36	1	3	-	32
ЗМ 5. Оцінювання критичності стану підприємства	0,5/18	1	1	-	16

Таблиця 2.2. - Лекційний курс (заочне навчання)

Зміст	Кількість годин за спеціальностями, спеціалізаціями (шифр, аббревіатура)	
	6.050100 ЕП	6.050100 ОіА
1	2	3
ЗМ 1. Сутність та основи функціонування фінансів підприємств	2	2
1. Основи фінансів підприємств.	1	1
2. Організація грошових розрахунків підприємств.	1	1
3. Грошові надходження підприємств	-	-
ЗМ 2. Принципи формування доходів та організація витрат підприємств	2	2
1. Формування і розподіл прибутку.	2	2
2. Оподаткування підприємств.	-	-
ЗМ 3. Формування фінансових ресурсів підприємства	2	2
1. Обігові кошти.	1	1
2. Кредитування підприємств.	-	-
3. Фінансове забезпечення відтворення основних засобів.	1	1
ЗМ 4. Аналіз фінансового стану підприємства	1	1
1. Оцінювання фінансового стану підприємств.	1	1
2. Фінансове планування на підприємствах.	-	-
ЗМ 5. Оцінювання критичності стану підприємства	1	1
1. Фінансова санація підприємств	1	1
РАЗОМ	8	8

Таблиця 2.3 - Практичні заняття (заочне навчання)

Зміст	Кількість годин за спеціальностями, спеціалізаціями (шифр, аббревіатура)	
	6.050100 ЕП	6.050100 ОіА
1	2	3
ЗМ 1. Сутність та основи функціонування фінансів підприємств	-	-
1. Основи фінансів підприємств.	-	-
2. Організація грошових розрахунків підприємств.	-	-
3. Грошові надходження підприємств	-	-
ЗМ 2. Принципи формування доходів та організація витрат підприємств	-	-
1. Формування і розподіл прибутку.	-	-
2. Оподаткування підприємств.	-	-
ЗМ 3. Формування фінансових ресурсів підприємства	-	-
1. Обігові кошти.	-	-
2. Кредитування підприємств.	-	-
3. Фінансове забезпечення відтворення основних засобів.	-	-
ЗМ 4. Аналіз фінансового стану підприємства	3	3
1. Оцінювання фінансового стану підприємств.	2	2
2. Фінансове планування на підприємствах.	1	1
ЗМ 5. Оцінювання критичності стану підприємства	1	1
1. Фінансова санація підприємств	1	1
РАЗОМ	4	4

2.4. Розподіл часу самостійної навчальної роботи студента

Самостійна навчальна робота розрахована на формування практичних навичок у роботі студентів зі спеціальною літературою, орієнтування їх на інтенсивну роботу, критичне осмислення здобутих знань і глибоке вивчення теоретичних і практичних проблем ефективного функціонування підприємства та його структурних підрозділів.

Таблиця 2.4 - Самостійна навчальна робота студента

Форми самостійної роботи (за змістовими модулями)	Години	Форма звіту
1	2	3
ЗМ. 1. Сутність та основи функціонування фінансів підприємств	16	
1. Огляд основної та додаткової літератури	4	Конспект
2. Ведення термінологічного словника	2	Відповіді у зошиті для практичних занять
3. Самостійний розгляд питань теми «Грошові надходження підприємств»	4	Конспект
4. Розгляд контрольних запитань і прикладів тестових завдань	2	Відповіді у зошиті для практичних занять
5. Курсова робота	4	
ЗМ 2. Принципи формування доходів та організація витрат підприємств	16	
1. Огляд основної та додаткової літератури	4	Конспект
2. Ведення термінологічного словника	2	Відповіді у зошиті для практичних занять
3. Самостійний розгляд питань теми «Оподаткування підприємств»	4	Конспект
4. Розгляд контрольних запитань і прикладів тестових завдань	2	Відповіді у зошиті для практичних занять
5. Курсова робота	4	
ЗМ 3. Формування фінансових ресурсів підприємства	16	
1. Огляд основної та додаткової літератури	4	Конспект
2. Ведення термінологічного словника	2	Відповіді у зошиті для практичних занять
3. Самостійний розгляд питань теми «Кредитування підприємств»	4	Конспект
4. Розгляд контрольних запитань і прикладів тестових завдань	2	Відповіді у зошиті для практичних занять
5. Курсова робота	4	
ЗМ 4. Аналіз фінансового стану підприємства	32	
1. Огляд основної та додаткової літератури	8	Конспект
2. Ведення термінологічного словника	4	Відповіді у зошиті для практичних занять
3. Самостійний розгляд питань теми «Фінансове планування на підприємствах»	6	Конспект

Продовження таблиці

1	2	3
4. Розгляд контрольних запитань і прикладів тестових завдань	8	Відповіді у зошиті для практичних занять
5. Курсова робота	6	
ЗМ 5. Оцінювання критичності стану підприємства	16	
1. Огляд основної та додаткової літератури	4	Конспект
2. Ведення термінологічного словника	2	Відповіді у зошиті для практичних занять
3. Розгляд контрольних запитань і прикладів тестових завдань	6	Відповіді у зошиті для практичних занять
4. Курсова робота	4	
РАЗОМ	96	

2.5. Засоби контролю та структура залікового кредиту

<i>Види та засоби контролю (тестування, контрольні роботи, індивідуальні завдання тощо)</i>	<i>Розподіл балів, %</i>
МОДУЛЬ 1. Поточний контроль зі змістових модулів	
Вибіркове опитування на практичних заняттях	
Курсова робота (50 теоретичних тем, які повинні розкрити окремі питання курсу «Фінанси підприємств» стосовно функціонування підприємства, його основних та обігових коштів, проблем кредитування, оренди, аналізу фінансової стійкості підприємства, та практична частина зі складання форма фінансової звітності (баланс та звіт про фінансові результати) та розрахунку основних показників оцінки фінансового стану підприємства)	
Підсумковий контроль за МОДУЛЕМ 1	
Письмовий іспит (30 білетів, в яких запропоновано 2 теоретичних питання та розв'язання задачі)	
Усього за модулем 1	100%

2.6. Методи та критерії оцінювання знань

Для визначення рівня засвоєння студентами навчального матеріалу використовують такі форми та методи контролю і оцінювання знань:

- поточний контроль зі змістових модулів;
- складання іспиту.

Оцінку знань студентів з дисципліни «Фінанси підприємств» здійснюють відповідно до вимог кредитно-модульної системи організації навчального процесу (КМСОНП), що є українським варіантом ECTS. Ця система базується на здійсненні наскрізного поточного контролю на аудиторному занятті у відповідності до його форми (лекційної, практичної).

Підсумковою оцінкою поточного контролю є оцінка за модуль, тобто реалізується принцип модульного обліку знань студентів.

Навчальним планом з дисципліни «Фінанси підприємств» передбачено складання іспиту. Для оцінювання знань використовують чотирибальну національну шкалу та стобальну шкалу оцінювання ECTS.

Порядок здійснення поточного оцінювання знань студентів.

Поточне оцінювання знань студентів здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Об'єктами поточного контролю є:

- активність та результативність роботи студента протягом семестру над вивченням програмного матеріалу дисципліни, відвідування занять;
- виконання завдань на практичних заняттях;
- виконання завдань поточного контролю.

Робота студентів на практичних заняттях оцінюється за 4-бальною системою і згідно з Методикою переведення показників успішності знань студентів перекладається в систему оцінювання за шкалою ECTS (табл. 2.5).

При оцінюванні виконання практичних завдань увага приділяється їх якості й самостійності.

Поточний модульний контроль рівня знань передбачає виявлення опанування студентом матеріалу лекційного модуля та вміння застосувати його для вирішення практичної ситуації і проводиться у вигляді письмового контролю (контрольна робота за білетами або тестування за вибором студента).

Поточний контроль проводиться у письмовій формі по закінченню кожного зі змістових модулів після того як розглянуто увесь теоретичний матеріал

та проведені практичні завдання в межах кожного з п'яти ЗМ.

Контроль здійснюється і оцінюється за двома складовими: лекційною (теоретичною) та практичною (розрахункові завдання) частинами. Для цього білети для проведення поточного контролю мають два теоретичні запитання та одну практичну задачу. Може бути також використано тестове завдання – за вибором студентів.

Знання оцінюються за 4-бальною системою за національною шкалою (контрольна робота) або за системою оцінювання за шкалою ECTS (тестові завдання) (табл. 2.5).

Проведення підсумкового контролю. Умовою допуску до іспиту є позитивні оцінки з поточного контролю знань за змістовими модулями.

За умов кредитно-модульної системи організації навчального процесу до підсумкового контролю допускають студентів, які набрали в сумі за всіма змістовими модулями більше 30% балів від загальної кількості з дисципліни (або більше 50% балів з поточного контролю за всіма змістовими модулями).

Таблиця 2.5 - Шкала перерахунку оцінок результатів контролю знань студентів

Оцінка за національною шкалою	Визначення назви за шкалою ECTS	ECTS оцінка	% набраних балів
ВІДМІННО	Відмінно – відмінне виконання лише з незначними помилками	A	більше 90 – 100
ДОБРЕ	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	B	більше 80 – 90 включно
	Добре – у загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок	C	більше 70 – 80 включно
ЗАДОВІЛЬНО	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків	D	більше 60 – 70 включно
	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії	E	більше 50 – 60 включно
НЕЗАДОВІЛЬНО	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перездати тест	FX*	більше 26 – 50 включно
	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота з повторним вивченням змістового модуля	F**	від 0 – 25 включно

* з можливістю повторного складання.

** з обов'язковим повторним курсом

2.7. Інформаційно-методичне забезпечення

Бібліографічні описи, Інтернет адреси	Теми, де застосовується
1	2
1. Основна література	
Базилевич В.Д. Державні фінанси: навч. Пос. - К.: Атіка, 2002.	3, 5, 6, 11
Бакуто Л.Д. Финансы зарубежных стран. – Х.: ХНУ им. В.Н.Каразина, 2001.	14
Балабанов А., Балабанов И. Финансы. - СПб.: Питер, 2000.	1-4, 9
Большаков С.В. Финансы предприятий: теория и практика: Учебник. — М.: Книжный мир, 2005. — 617с.	1-3, 6
Брюховецька Н.Ю. Фінанси підприємств: навч. посібник / Донецький ун-т економіки та права. Кафедра фінансів. — Донецьк : ДонУЕП, 2006. — 215с.	4, 6, 8
Гончаров В.М., Непочатов С.І., Пчелинська Г.В., Путінцев А.В. Фінанси підприємств: Навч. посіб. / Східноукраїнський національний ун-т ім. Володимира Даля. — Донецьк : ТОВ "Альматео", 2006. — 185с.	2, 3
Гребельный В.И. Финансы предприятий: Учеб. пособие / Европейский ун-т. — 2-е изд. с изм. и доп. — К. : Издательство Европейского университета, 2004. — 232с.	10, 11
Гриньова В.М., Коюда В.О. Фінанси підприємств: Навч. посіб. / Харківський держ. економічний ун-т. — 3.вид., перероб., доп. — Х. : ВД "ІНЖЕК", 2004. — 432с.	6-8, 9
Кузенко Т.Б., Кузькін Є.Ю., Сабліна Н.В. Фінанси підприємств: конспект лекцій для студ. усіх спец. всіх форм навчання / Харківський національний економічний ун-т. — Х. : ВД "ІНЖЕК", 2007. — 168с.	1-3, 7
Лайко П.А., Мних М.В. Фінанси підприємств: Підручник для студ. вузів / Академія муніципального управління. — К. : Знання України, 2004. — 428с.	2, 3
Лігоненко Л.О., Гуляєва Н.М., Гринюк Н.А., Ситник Г.В., Докієнко Л.М. Фінанси підприємства: Підручник / Київський національний торговельно-економічний ун-т. — К., 2007. — 491с.	2, 3, 10
Поддєрьогін А.М., Білик М.Д., Буряк Л.Д., Булгакова С. О., Куліш А. П. Фінанси підприємств: Підручник / Київський національний економічний ун-т ім. Вадима Гетьмана / Анатолій Микитович Поддєрьогін (наук.ред.). — 6.вид., перероб. та доп. — К. : КНЕУ, 2006. — 552с.	1-11
Слав`юк Р.А. Фінанси підприємств: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Національний банк України; Університет банківської справи. — К. : УБС НБУ, 2007. — 550с.	4, 6-8
Фінанси підприємств: Підручник /А.М. Поддєрьогін, М.Д. Білик, Л.Д. Буряк та ін.; Кер. кол. авт. і наук. ред. проф. А.М. Поддєрьогін. — 5-те вид., перероб. та допов. — К.: КНЕУ, 2005. — 546 с.	1-11

Продовження таблиці

1	2
2. Додаткові джерела	
Господарський кодекс України. – К, 2002.	1
Авер'янова Є., Верхогляд В., Діброва Н., Єрохін К., Пархоменко В. Фінансова звітність: Консультації. Роз'яснення спеціалістів міністерств та відомств. Нормативна база: Практичне керівництво. — Д. : Баланс-Клуб, 2005. — 221 с.	5, 9
Білик М.Д., Павловська О.В., Притуляк Н.М., Невмержицька Н.Ю. Фінансовий аналіз: Навч. посібник / Київський національний економічний ун-т ім. Вадима Гетьмана. — К. : КНЕУ, 2005. — 592с.	9
Васильева Л.С., Петровская М.В. Финансовый анализ: учебник для студ. вузов, обучающихся по экон. спец.. — 3-е изд., стер. — М. : КноРус, 2008. — 805с.	9
Верба Е.В., Заяц Н.Е., Рудый К.В. Финансы внешнеэкономической деятельности: Учеб. пособие / Белорусский гос. экономический ун-т. — Минск : БГЭУ, 2003. — 458с.	1, 2, 3, 5, 10
Галицкая С.В. Финансовый менеджмент; Финансовый анализ; Финансы предприятий: учеб. пособие. — М. : Эксмо, 2008. — 650с.	4, 6-10
Деева Н.М., Дедіков О.І. Фінансовий аналіз: Навч.-метод. посібник для студ. вищих навч. закл. / Дніпропетровська держ. фінансова академія. — Д. : ДДФА, 2006. — 380с.	9
Джораев В.О. Финансы предприятий: Учеб.-метод. пособие / Оренбургский гос. аграрный ун-т. Экономический факультет — Оренбург : Издательский центр ОГАУ, 2001. — 60с.	1-3, 8
Дікань Л.В., Вороніна О.О. Фінансовий результат підприємств: теоретичні узагальнення та прикладний аналіз: монографія. — Х. : СПД ФО Лібуркіна Л.М., 2008. — 92с.	4, 5, 9
Єлецьких С.Я., Тельнова Г.В. Фінансова санація та банкрутство підприємств: Навч.-метод. посібник для самостійного вивчення курсу (для студ. спец. 7.050107, 7.050106, 7.050104 усіх форм навчання) / Донбаська держ. машинобудівна академія. — Краматорськ, 2006. — 176с.	11
Зятковський І.В., Зятковська Л.І., Романів М.В. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: навч. посібник / Західноукраїнський економіко-правничий ун-т. — Чернівці : Золоті литаври, 2007. — 274с.	1, 10
Ионова А.Ф., Селезнева Н.Н. Финансовый анализ: Учебник. — М. : ТК Велби; Проспект, 2007. — 623с.	9
Іванієнко В.В. Фінансовий аналіз: Навч. посіб. / Харківський держ. економічний ун-т. — 2.вид. — Х. : ВД "ІНЖЕК", 2003. — 168с.	9
Каменева Е.А., Барулин С.В. Финансы жилищно-коммунального хозяйства. — М. : Ось-89, 2003. — 192с.	1-3, 10
Кизим Н.А., Иваниенко В.В. Финансовый анализ: Учеб. пособие для студ. вузов / Харьковский национальный экономический ун-т. — 3-е изд., испр. и доп. — Х. : ИД "Инжэк", 2005. — 248с.	9
Козловський С.В. Фінансова математика: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Міністерство освіти і науки України. — К. : Знання України, 2006. — 308с.	6-10

Продовження таблиці

1	2
Кондрашихін А.Б., Пепа Т.В., Федорова В.О. Фінансова санація і банкрутство підприємств: навч. посібник для студ. вищих навч. закл.. — К. : Центр учбової літератури, 2007. — 208с.	11
Копилюк О. І., Штангрет А.М. Фінансова санація та банкрутство підприємств: Навч. посіб. / Українська академія друкарства. — 2.вид. — Л. : УАД, 2005. — 150с.	11
Корецька С.О. Фінансова санація та банкрутство підприємств: Навч. посібник / Гуманітарний ун-т "Запорізький ін-т держ. та муніципального управління". — Запоріжжя : ГУ "ЗІДМУ", 2005. — 159с.	11
Краснова В.В., Жнякін Б.О. Фінансовий менеджмент підприємства: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.. — Донецьк : Альфа-прес, 2005. — 208с.	4, 10
Курилец И.В. Финансовый лизинг как инструмент санации предприятий. — М. : ООО "Маркет ДС Корпорейшн", 2004. — 134с.	7, 11
Медведев А.Г. Финансы международного предприятия: Учеб. пособие / Санкт-Петербургская гос. инженерно-экономическая академия. — СПб., 2000. — Библиогр.: с. 104-105. Ч. 2 : Экономическая оценка международных проектов. — 106с.	1
Мороз О.В., Сметанюк О.А. Фінансова діагностика у системі антикризового управління на підприємствах / Вінницький національний технічний ун-т. — Вінниця : УНІВЕРСУМ-Вінниця, 2006. — 167с.	9-11
Неудачин В.В. Реализация стратегии компании: финансовый анализ и моделирование. — М. ; СПб. : Вершина, 2006. — 175 с.	10
Олійник О.В., Макогон В.В. Фінансова санація і банкрутство підприємств: конспект лекцій / Харківський національний аграрний ун-т ім. В.В.Докучаєва. — Х., 2008. — 78с.	11
Омелянович Л.О., Чайковська О.В., Долматова Г.Є., Іванова О.В., Кононенко А.Ф., Канєєва І.І. Фінансова діяльність суб`єктів господарювання: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Донецький національний ун-т економіки і торгівлі ім. Михайла Туган- Барановського. — 2-ге вид., перероб. і доп. — Донецьк : ДонНУЕТ, 2008. — 281с.	1, 5, 10
Петряєва З.Ф. Фінансовий аналіз діяльності підприємства: Навч. посіб. / Харківський держ. економічний ун-т. — Х. : ХДЕУ, 2002. — 164с.	9
Приходько Н.І. Фінансовий аналіз: навч. посібник / Харківська філія Українського держ. ун- ту економіки і фінансів. — Х. : ІНЖЕК, 2007. — 192с.	9
Рудницька О.М., Чубка О.М. Фінансова статистика: Навч. посібник для студ. спец. "Фінанси" вищих навч. закл. / Національний ун-т "Львівська політехніка". — Л. : Львівська політехніка, 2004. — 164с.	9, 10
Рудый К.В. Финансы внешнеэкономической деятельности: Учеб. пособие для студ. учреждений, обеспечивающих получение высшего образования по спец. "Финансы и кредит". — Минск : Вышэйшая школа, 2004. — 348с.	1
Савицкая Г.В. Анализ хозяйственной деятельности предприятия: Учеб. Пособие - Мн.: Новое знание, 2001. - 704 с.	9

Продовження таблиці

1	2
Семенов В.М., Набиев Р.А. Финансы строительных организаций: Учеб. пособие для студ., обучающихся по спец. "Финансы и кредит". — М. : Финансы и статистика, 2004. — 383с.	1
Фінансова санація промислових підприємств: Навч. посіб. до самост. занять / Д. Котельніков (ред.), О. Ващенко (уклад.) — Чернігів : ЧЦНТЕІ, 2005. — 197с.	11
Чебанова Н.В., Чупир Т.Я., Василенко Ю.А. Фінансова звітність підприємств: Навч. посіб.. — Х. : Видавничий будинок "Фактор", 2006. — 444с.	4, 5, 9
Чупіс А.В., Багацька К.В., Катан Л.І. Фінансова санація підприємств: Навч. посіб.. — Суми : Довкілля, 2006. — 326с.	11
Шеремет А. Д., Ионова А. Ф. Финансы предприятий: менеджмент и анализ: Учеб. пособие для студ. вузов, обучающихся по экон. спец. и направлениям: Учебник для претендентов на получение квалификац. аттестата аудитора / Московский гос. ун-т им. М.В.Ломоносова. Экономический факультет. — М.: Инфра-М, 2004. — 537с.	4, 6-10
Шеремет О.О. Фінансовий аналіз: Навч. посібник для студ. вищих навч. закл. / Національний ун-т харчових технологій. — К. : Кондор, 2005. — 196с.	9
Шеремет А.Д., Сайфулин Р.С. Финансы предприятий. - М., ИНФРА-М, 1997. - 343с.	6-8
Шиян Д.В., Строченко Н.І. Фінансовий аналіз: Навч. посіб.. — К. : А.С.К., 2005. — 230с.	9
Яремко І.Й. Управління капіталом підприємства: економічний і фінансовий інструментарій: Моногр.. — Л. : Каменяр, 2006. — 176с.	7, 8, 10
http://www.finansy.ru/book/fm/001.htm	1, 8, 9
http://efaculty.kiev.ua/finpd.htm	1-11
http://f-master.org.ua/finances_enterprise.html	1-11
http://www.iteam.ru/	9
3. Методичне забезпечення	
Методичні вказівки до самостійного вивчення курсу «Фінанси підприємств»	

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Програма і робоча програма навчальної дисципліни «Фінанси підприємств» для студентів 4 курсу заочної форми навчання освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавр, напряму підготовки 0501 – «Економіка і підприємництво» спеціальностей 6.050100 – «Економіка підприємства», 6.050100 – «Облік і аудит»

Укладач: Ганна Ігорівна Базецька

План 2009, поз. 846Р

Підп. до друку 02.11.09	Формат 60x84 1 /16	Папір офісний
Друк на ризографі.	Умовн.-друк. арк. 1,1	Обл.-вид. арк.1,4
Замовл № 5326	Тираж 10 прим.	

61002, Харків, ХНАМГ, вул. Революції, 12

Сектор оперативної поліграфії ЦНІТ ХНАМГ

61002, Харків, вул. Революції, 12